

KOSSUTH County in Iowa

1950

A százéves

Kossuth megye

Irta: VASVÁRY ÖDÜN

AK Népszava

1950 Dec. 25

EGYIK érdekes része az Egyesült Államok történetének az, hogy az eredetileg 13 állam hogyan nőtt 48 állammá, mik azok a feltételek, amelyek valamilyen területnek jogot adnak ahhoz, hogy állammá nyilvánítását kérhesse. 1787-től 1838-ig például az a terület, amelyen a mai Iowa állam fekszik, "Territories of the Northwest" hivatalos néven szerepelt és egy csomó mai állam területét foglalta magában. Később, ahogy az egyes területek népessége lassan szaporodott, ez az óriási darab föld számos "territoriummá" lett. Iowa ebben a minőségben volt 1838-tól 1846-ig, vagyis mindössze nyolc évig, amikor 1846-ban állammá lett, mint az Egyesült Államok 29-ik állama.

Iowa nem tartozik a legnagyobb államok közé, de így így is majdnem akkora, mint a mai kis Magyarország, lévén területének nagysága 56,147 négyzetmérföld, kis Magyarország 61,872 négyzetmérföldjével szemben. Ennek az új államnak ősi, törtetlen földjére érkezett 1850-ben egy kis csoport magyar, Ujházy László

volt sárosmegyei főispán vezetésével, hogy megalakítsák New Buda farmközpontjukat (még falúnak sem lehetett nevezni), amely később megsemmisült. Az államnak egyelőre az ígéretei voltak nagyok, melyek azonban később fényesen beváltak. Az uttörő élet nehéz és küzdelmes volt, de a magyarok, akik kivétel nélkül sokkal kényelmesebb élethez voltak szokva, becsülettel megállták a helyüket és megelégedtek az- zal, hogy munkájuk jutalma és gyümölcse egyelőre csak a messzi délibábok csillogásában mutatkozott.

Az új államnak akkor még természetesen semmi magyar vonatkozása nem volt; ma is nagyon kevés van. A későbbi nagyarányú kivándorlás az ipari államok felé irányult és a földművelő Iowába senkisément.

Mivel az Egyesült Államok igazi alapjait az 1600-as években rakták le, az iowai terület története is addig nyulik vissza. Shakespeare, az angol és világirodalom legnagyobb alakja, még élt és írt, amikor 1607-ben az angol gyarmatosok megalapítják a virginiai Jamestownt, 1608-ben a franciák a canadai Quebecet és a hollandusok 1609-ben lerakják a mai New York alapjait.

Magyarország az ellenreformáció napjait élte akkor. 1604-ben megjelenik Pázmány Péter Kempis-fordítása. 1606 december 19-én meghal Bocskay István, Erdély fejedelme és Magyarország választott királya. 1607-ben megjelenik Szecei Molnár Albert zsolttár fordítása, bár Károlyi Gáspár teljes (protestáns) biblia fordítása (1590) akkor már majdnem huszesztendő volt.

A Mississippifolyam melletti területek és vele Iowa állam felfedezését két francia jezsuita, a 28 éves Joliet és a 37 éves Marquette eszelték ki. Az akkor már 65 éves multra visszatekintő Quebecből indultak el 1673 májusában, két csónakon, öt edzett ember kíséretében és pontosan egy hónap mulva érkeztek el arra a pontra, ahol a mai Wisconsin folyó a Mississippibe ömlik. Azon túl fehér ember még sohasem járt.

Barátságos indiánok igyekeztek lebeszélni őket arról, hogy tovább menjenek olyan földre, ahol vad, vérengző törzsek élnek, ahol a szörnyetegek csónakostul eszik meg az embereket, vagy ahol sivar pusztaságok kibírhatatlan hősége öli meg az odamerészkedő

embert. A riasztó híresztelések dacára mégis továbbmentek.

Junius 10-én indultak el a Wisconsin folyón és a tél elmúltával annak torkolatához értek. Az elébük táruló gyönyörű látvány, mint Marquette írja, kimondhatatlan örömmel töltötte el őket, de tovább mentek. A hegyek eltűntek; gyönyörű szigetek, síkságok tárultak eléjük, embert azonban nem láttak, csak szarvasokat, özeket, sok tuzokot, hattyut,

vadulycát, bolényt. Végre emberi lábnyomokat fedeztek fel és egy ösvényt követve, eljutottak egy faluba. Ez volt a mai illionisi Peoria. Barátságos indiánok fogadták őket, akik abból, amijük volt, a legjobbat ajánlották fel nekik, többek között kutyahúst is és nem nehezteltek meg, amikor a franciáknak ez a különlegeség nem kellett. A két jezsuita nem tért vissza az utról. Marquette két év mulva, Joliet hét év mulva, tehát mindkettő fiatalon halt meg az újonnan felfedezett területen.

Mint fent láttuk, sokáig tartott, amíg az iowai területből teljes jogú állam lett. Mivel a terület az állammá alakulás után is jórésztben lakatlan volt, a földet ingyen igényelhetette, aki akarta, csak bizonyos művelési-, erdőirtási feltételeknek kellett idővel eleget tennie, hogy azután a teljes tulajdonjogot megkapja.

Az igénylés annyiból állt, hogy az illető facölöpöket vert le a földre, a határok jelzésére. Az igényt azután telekkönyveztek is, a levett cölöpöket pedig a későbbben jövők tiszteltetésben tartották. Ujházy László és társai is így szemelték ki és igényelték az általuk elfoglalt földeket. Ma ezek a földek óriási vagyont érnek, mert az amagy is gazdag állam leggazdagabb vidékén vannak.

1846-ban megtörtént Iowa állammá alakulása, de a mai Kossuth-megye területén az

első ilyen igénylést jelző cölöpöket két fivér; Asa és Ambrose Call, verték le 1853-ban, amikor a megyét már Kossuth-ról nevezték. A fehér emberek aránylagosan későn odaérkezésének oka valószínűleg az volt, hogy az állam jobb éghajlatu vidékein addig bőven volt föld és Kossuth-megye területére, amely az állam legészakibb részén van, a minnesotai határ mentén, nem volt szükség felmenni.

Az állammá alakulás maga után vonta az állam teljes közigazgatásának kiépítését is. Ki kellett mérni a leendő megyéket és el kellett nevezni őket. De erre is évekig várni kellett; vagy öt évig. Végre 1851-ben az állami törvényhozás január 15-iki határozattal 50 megye létesítését rendelte el. A Kossuth-megye első területe körülbelül fele volt a mai területnek, mert később lényeges változtatásokat eszközöltek a megyék beosztásán.

A megyék elnevezése jóformán minden esetben csak találmásra ment. Több megyét az akkor még friss emlékezetben lévő mexicói háború kimagaslóbb katonáiról nevezték el, akik mellé természetesen az amerikai történelem nagyjainak nevét vették, egy pár "ájris" szabadsághósszal együtt. A magyar szabadságharc emléke is frissen élt még és így jutott Kossuth Lajos ahhoz a megtiszteltetéshez, hogy az egyik megyét róla nevezték el. Az indián törzseknek is jutott megye elnevezés, de csak módjával.

Pár év múlva az állam atyái rájöttek, hogy a megyék beosztásával nagy tévedést követtek el, amennyiben megsértették a saját új államuk al-

kotmányát, amely szerint egy megye területe sem lehet kisebb 432 négyzetmérföldnél. Már pedig az állam északi részén hat olyan megye volt, amelyeknek a területe csak 406 négyzetmérföldet tett ki. Kossuth-megye is ezek közé tartozott.

Ezen az alapon, a tévedést jóváteendő, az 1855-ös állami törvényhozás Bancroft és Humboldt megyéket teljesen megszüntette. Kossuth-megye megmaradt, sőt Bancroft megye egész területét Kossuth-megyéhez csatolták. Ugyanakkor azonban különösképpen a többi öt kis megyét, az alkotmány világos rendelkezése dacára is, régi állapotában hagyták.

Azután még egy párszor történt változás ezeknek az észak-lowai megyéknek a területében. Bancroft megyét ismét visszaállították, azért, hogy később mégis csak megszüntessék, 1871 decemberében. Kossuth-megye ekkor kapta meg végleges területét és így van a mai napig is. Valahogy úgy alakult a helyzet, hogy a szárazra kikerített megye között a Kossuth-megye a legnagyobb, ma is kétszerakkora, mint a többi északi megye.

Mint említettük, Kossuth-megye területén a két Call fivér verte le az első birtokigénylő cölöpöt a megye későbbi székhelyén, egy Algona nevű, akkor még lakatlan területen, amelynek a nevet is ők adták. Algona ma is fővárosa a megyének, egy körülbelül 6000 lakosu, igen jómódu farmváros, amelyben kollégium is van. A két Call-fivér erős akaratu, nagy munkaképességű és kifogástalan becsületességű ember volt, akik később nagy szerepet játszottak a megye és kü-

nösen annak fővárosa, Algona történetében. Asa volt az idősebb, Ambrose a fiatalabb. Az utóbbi lett az első helyi bankár és valószínűleg igen szép vagyont szerzett. Leánya, Florence, egy Cowles nevű fiatalemberhez ment feleségül, aki később Iowa legnagyobb váro-

sában, Des Moinesben, lett lapkiadó, aki az állam legnagyobb lapját, az egyesített Des Moines Register & Tribune-t adta ki. Ma fiuk, Gardner Cowles, adja ki ugye ezt a nagy lapot, mint a Look és Quick című magazinokat. Anyjuk 1950 elején halt meg 88 éves korában, miután életében több mint másfél millió dollárt adományozott jótékony célra.

★

Iowa fejlődése nehezen indult meg; később annál nagyobb arányokat öltött. 1833 előtt legfeljebb 40–50 fehér amerikai élhetett a mai állam területén. Az első fehér embergerenda konyhóját 1820-ban építették; az első iskolát 1833-ban Burlingtonban. 1834-ben az első kis templomot, de mire 1836-ban megtartották az első állami népszámlálást, már több mint tizezer fehér embert találtak az állam területén. 1844-ben 75,000-ot. Amikor Kossuth itt járt, már 230,000 lakosa volt Iowanak, amely szám nem egészen félszázad alatt, 1900-ban, 2,232,000-re emelkedett. Az 1940-es népszámlálás szerint a lakosság száma 2½ millió volt, ami arra mutat, hogy a gyors szaporodás az utóbbi évtizedekben lelassult.

Hogy Kossuth maga milyen formában vett tudomást az őt ért megtiszteltetésről, nem tudjuk, legalább is eddig még nem sikerült nyomára akadni olyan iratnak, vagy nyilatkozatnak, amely arra mutatna, hogy Kossuth tudott a dologról, vagy hogy azt valamilyen formában megköszönte volna.

Az pedig egészen bizonyos, hogy sem az önzai, sem az amerikai magyarság az címült zász esztendő alatt soha, semmilyen formában sem talált nédot arra, hogy megköszönje owa állam és megye kitüntető igyelmét a nagy magyar hafi és államférfi emlékének obrentartásában. Maga az a ény, hogy Iowában megyéket züntettek meg és megyék ne-én eszközötek változást, de ennek dacára Kossuth neve zász esztendő mulva is ott van z állam megyei között, arra mutat, hogy Kossuth nevét és emléket életben akarják tartati ott, ahol pedig számottevő magyarság egyáltalában ninsen.

Az első alkalom talán most 1951-ben jön el ennek a figyemnek megköszönésére, amikor az Amerika Magyar Szöetség autókaraván utat ter ez Kossuth-negyébe, Algona árosba, hogy az egész magyarság köszönetét és háláját öröjja.

